

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSYSTÉM

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSYSTÉM

Správa o finančnej stabilite

November 2022

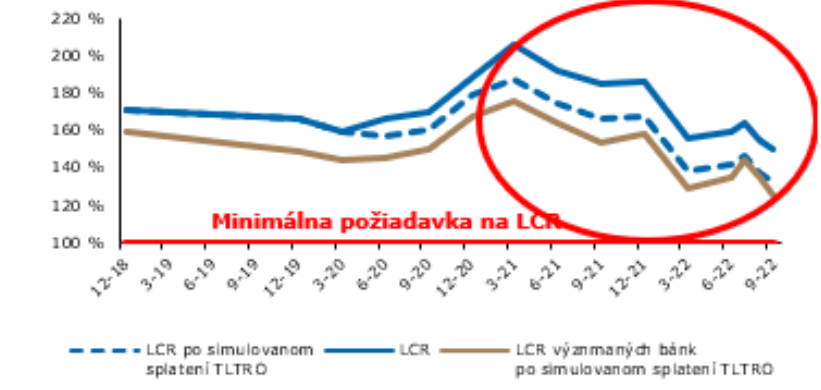
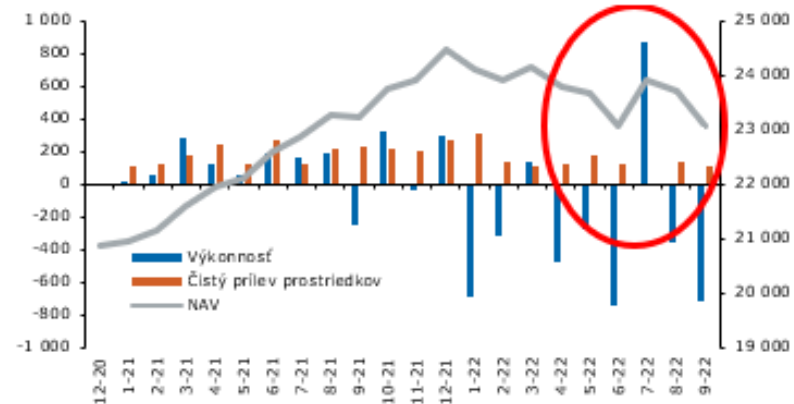
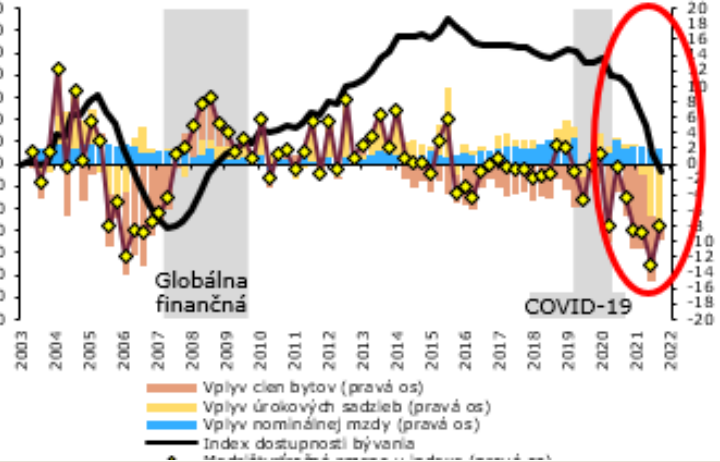
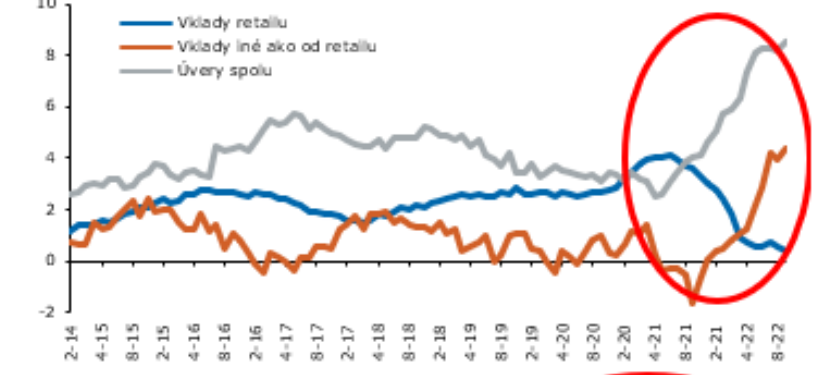
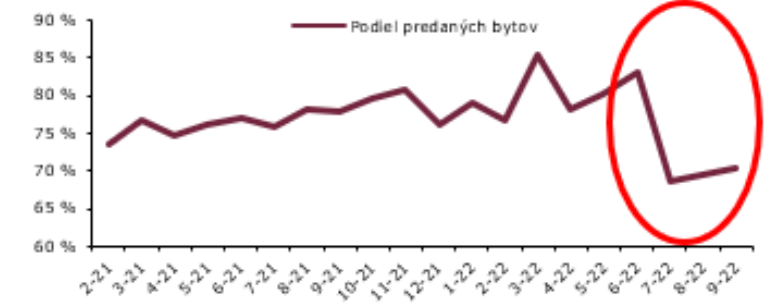
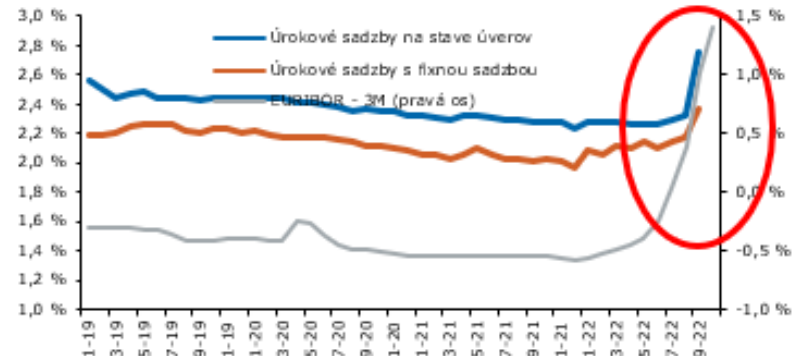
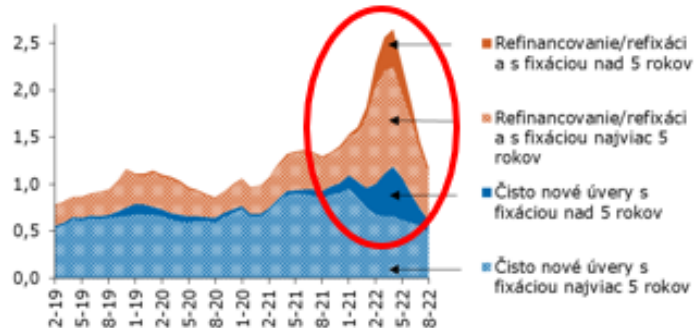

Marek Ličák
Odbor finančnej stability

Stretnutie s trhom
25. novembra 2022

Obdobie náhlych a prudkých zmien ...

Hlavné výzvy pre finančnú stabilitu z externého prostredia

- Inflácia
  - Obavy z recesie, výrazný nárast geopolitických rizík, výrazný pokles spotrebiteľskej dôvery
  - Sprísňovanie finančných podmienok
  - Opätovne rastú riziká týkajúce sa udržateľnosti dlhu verejných financií

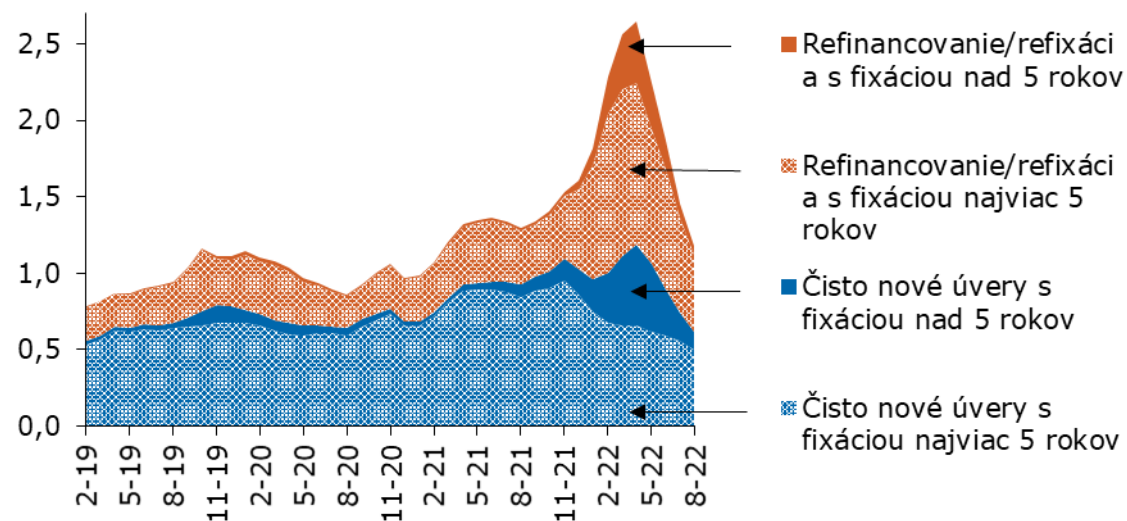
Vysoká volatilita na finančných trhoch (riziko turbulencií)

- Výrazný pokles cien finančných aktív (akcií, dlhopisov aj kryptoaktív)
- Vysoká volatilita, nízka likvidita
- Rastú požiadavky na zábezpeky, čo nepriaznivo vplýva na likviditu účastníkov trhu a spôsobuje nedostatok kolaterálu

Úvery domácnostiam začali spomaľovať

- **Intenzívne zrýchlenie aj náhle spomalenie rastu úverov v roku 2022 (10,5 % medziročne k 09/2022)**
  - Pokles dopytu v druhom polroku - rast sadzieb, ochladenie na realitnom trhu a zvyšovanie životných nákladov, neistota
  - Spotrebiteľské úvery v 09/2022 prvýkrát od začiatku pandémie neklesali (vplyv inflácie)
- **Úrokové sadzby na nové hypotéky prudko rastú (z 1,0 % k 12/2021 na 2,9 % k 09/2022)**
  - Vplyv rastu sadzieb na nové úvery bude rásť (DSTI)
  - Cena dlhodobejších zdrojov výrazne vzrástla (10/2022: 5,5-ročné zelené kryté dlhopisy SLSP za 3,5 %)

Objem nových úverov podľa fixácie úrokovej sadzby (mld. EUR)

Zdroj: NBS

Odhad vplyvu nárastu sadzieb na nové úvery

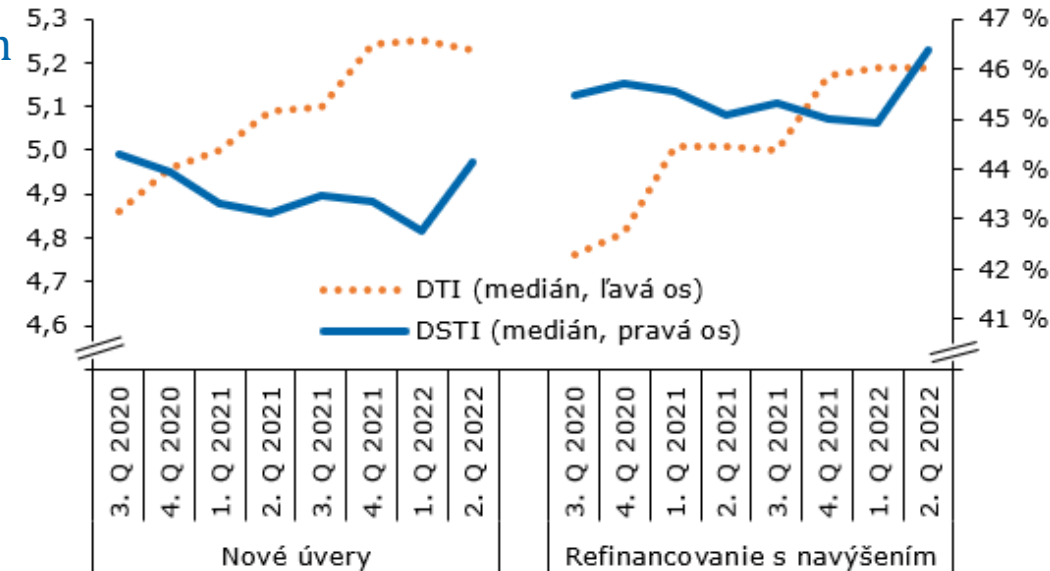
	IX.22	XII.22	III.23
Sadzby na nové úvery (predpoklad)	2,9 %	4 %	5 %
Výška priemernej mzdy v porovnaní s XII.21 (nárast)	6 %	9 %	13 %
Podiel dotknutých nových úverov	30 %	44 %	52 %
Podiel dotknutých refinančných úverov s navýšením	36 %	51 %	60 %
Vplyv nárastu sadzieb na zníženie produkcie nových úverov	-3 %	-6 %	-9 %
Vplyv nárastu sadzieb na zníženie navýšenia úverov pri refinancovaní	-8 %	-15 %	-23 %

Zdroj: NBS

- **Zvýšenie pravdepodobnosti rizika finančných problémov počas splácania**

- Rastie zaťaženosť splátkami (rast DSTI) – vplyv rastu úrokových sadziieb
- Klesla motivácia / schopnosť sporiť a držať fin. rezervy
- Vzrástol podiel hypoték so splatnosťou nad 25 rokov (už teraz jeden z najvyšších v eurozóne)
- Stagnácia cien nehnuteľností zastavila aj znižovanie LGD

Zmena charakteristík úverov domácnostiam (%)

Zdroj: NBS

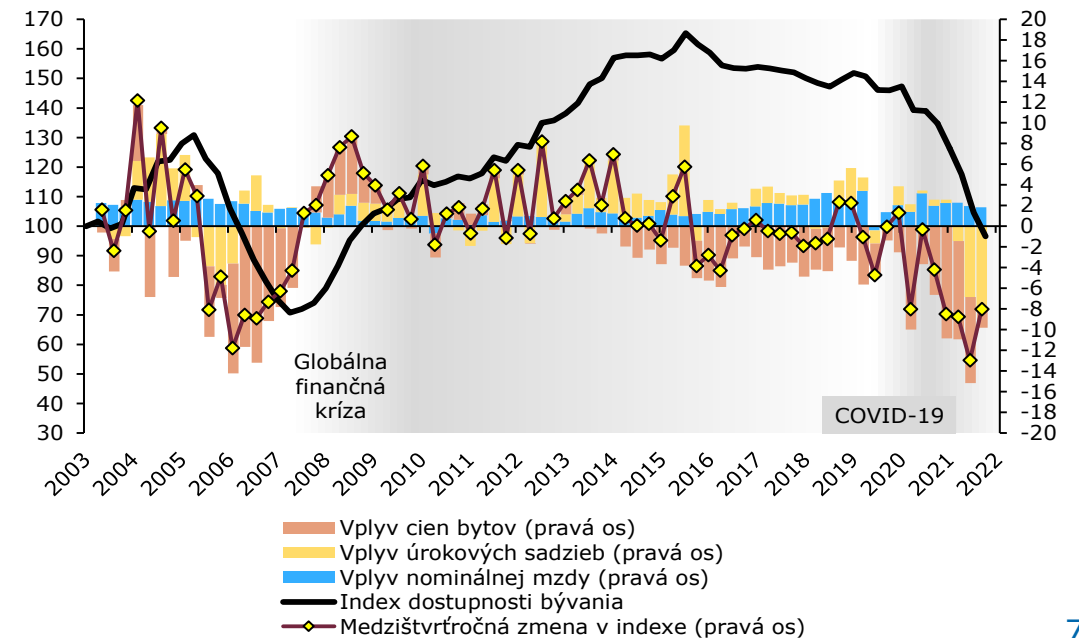
Realitný trh spomaľuje

- **Výrazný pokles dostupnosti bývania** – prudký rast cien bytov do júna (30 %), rast sadzieb (od jari)
  - Pokles dopytu kvôli ekonomickej neistote (napr. vývoj cien energií), dôležitý bude trh práce
- **Ceny bytov od leta stagnujú**
  - V niektorých segmentoch (napr. veľké byty, krajské mestá) ceny aj klesli
  - Znížil sa počet predajov (v novostavbách v BA až o 60 %), hromadia sa inzeráty v ponuke
  - Spomalenie indikuje aj odklon od vývoja fundamentov

Zjednodušený pohľad na zmeny na trhu bývania

Prudko rastúce ceny	Prudko rastúce ceny	Stagnujúce ceny
Nízke sadzby na hypotéky	Nárast sadzieb na hypotéky	Nárast sadzieb na hypotéky
Dostupnosť bývania klesá (rast cien bytov)	Dostupnosť bývania klesá (rast cien bytov a sadzieb)	Dostupnosť bývania klesá (najmä rast sadzieb)
Silný dopyt (nízke sadzby, očakávania rastu cien a inflácia)	Silný dopyt (očakávania rastu sadzieb, očakávania rastu cien a inflácia)	Ochladenie dopytu
Prvý štvrtrok 2022	Druhý štvrtrok 2022	Tretí štvrtrok 2022

Dostupnosť bývania a faktory, ktoré ju ovplyvňujú (index, %)

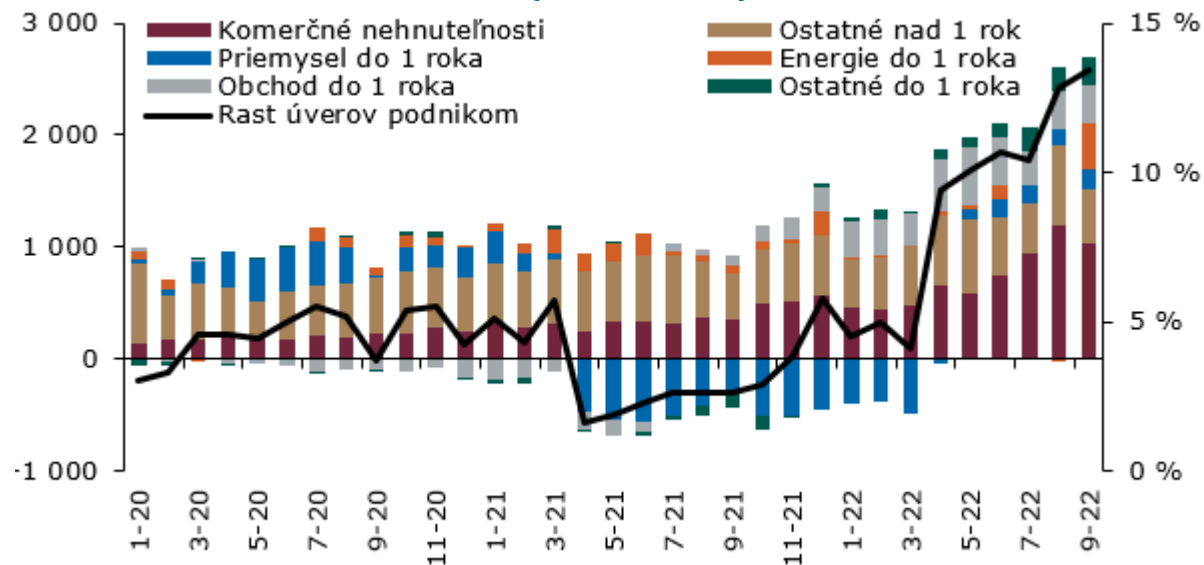

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, UC

Úvery podnikom dynamicky rástli

- Podniky čelia veľkej neistote, finančná situácia sa však zatiaľ výraznejšie nezhoršila
  - Tržby rastú, ziskové marže sú stabilné, likvidita mierne klesá (ale zostáva vyššia ako pred pandémiou), zadlženosť rastie
- Solídna dynamika rastu úverov (12,4 % medziročne k 09/2022)
  - Komerčné nehnuteľnosti, krátkodobé prevádzkové financovanie, v septembri aj energetický sektor
  - Očakáva sa stabilizácia alebo aj isté spomalenie rastu
- Úrokové sadzby začali rásť a tento rast bude pokračovať - 60 % úverov je naviazaných na EURIBOR

Medziročný rast úverov podnikom a jeho príspevky
(mil. EUR, %)

Zdroj: NBS

Medziročný rast cien výrobcov

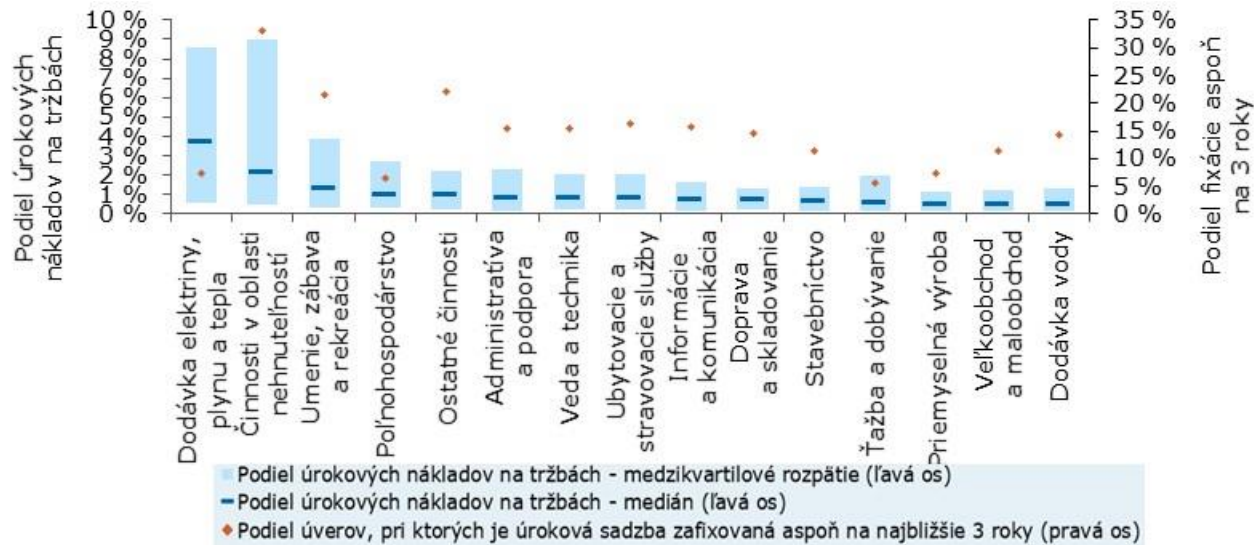

Zdroj: NBS

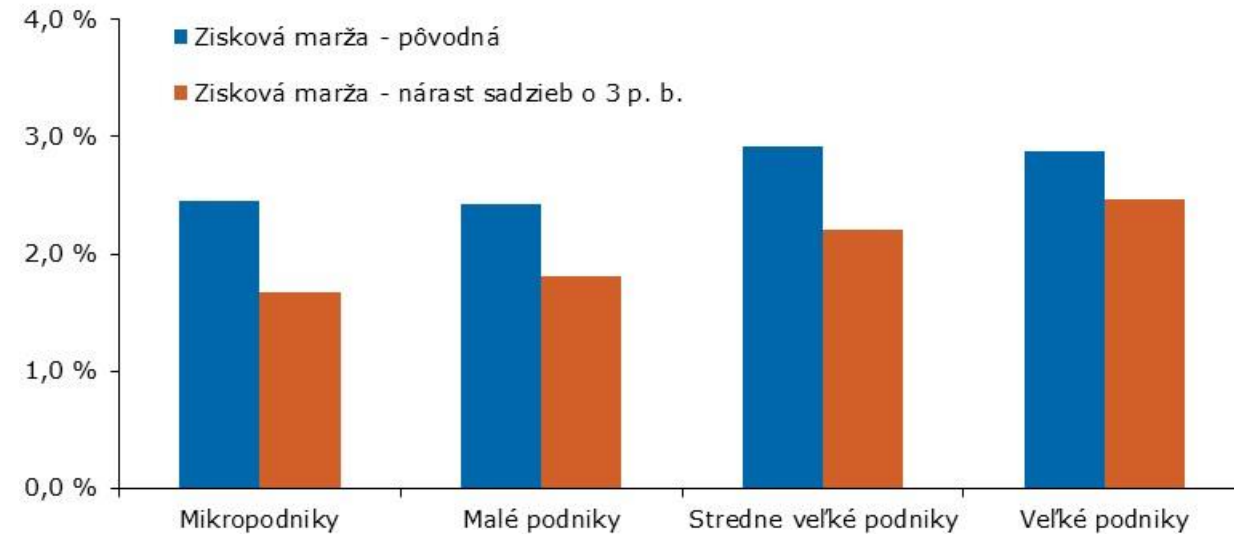
Podniky pocítia nárast sadziieb

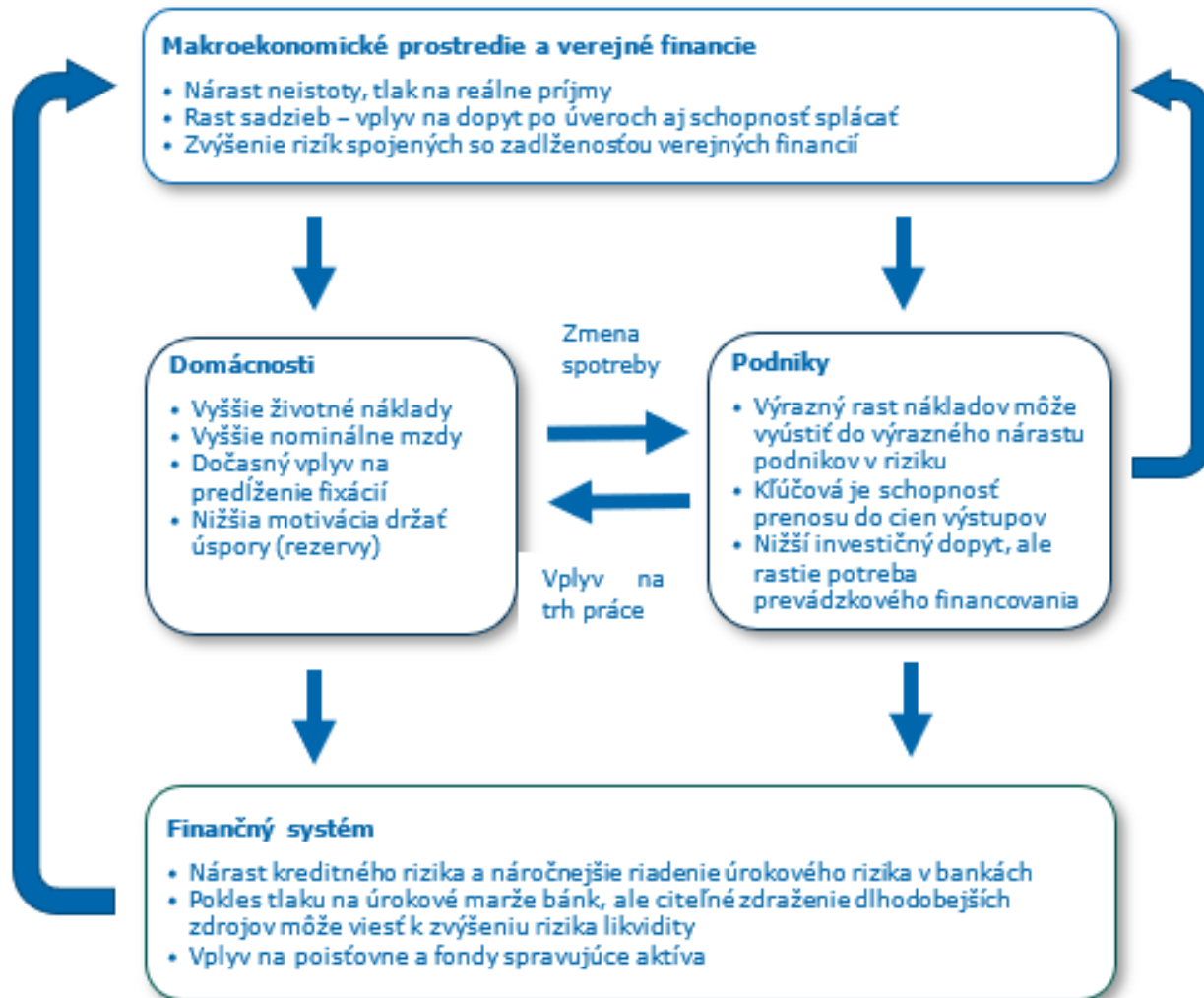
- Úrokové sadzby začali rásť a tento rast bude pokračovať - 60 % úverov je naviazaných na EURIBOR
- Náklady na obsluhu dlhu tvoria v mediáne 1,7 % celkových tržieb
- Výraznejšie vystavenie vo vybraných sektoroch (energie, komerčné nehnuteľnosti)
- Nárast sadziieb o 3 p. b. by znížil mediánovú ziskovú maržu z 2,5 % na 1,7 %
- Vplyv najmä v sektore mikropodnikov, „zombie“ firmy

Podiel úrokových nákladov na tržbách a podiel úverov, pri ktorých je úrok. sadzba zafixovaná aspoň na tri roky (% , %)

Mediánová zisková marža (%)

Negatívne vplyvy a riziká

Materializácia nahromadených cyklických rizík
Pokles reálnych príjmov
Rizikovejšie úvery (vyšší DSTI, nižšie rezervy/úspory)
Riziká súvisiace so štátnym dlhom
Drahšie dlhodobé zdroje pre banky
Zvýšená volatilita na finančných trhoch
Precenenie aktív (banky, fondy, poisťovne)
Nižšia investičná aktivita podnikov

Pozitívne vplyvy

Spomalenie kumulácie cyklických rizík
Nižší tlak na rast zadlženosti
Pokles reálneho dlhového bremena súkromného aj verejného sektora
Nižší tlak na úrokové marže bánk
Pozitívny vplyv na solventnosť poisťovní
Dočasné zvýšenie záujmu domácností o dlhšie fixácie

Nové výzvy pre domácnosti

- Rast výdavkov domácností, finančné aktíva, rast príjmov, rast úrokových sadzieb
- Použitie mikro údajov pri simuláciách

	Jún 2022 (medziročný rast, resp. hodnota)	Základný scenár (kumul. rast za VI.22 – XII.24, resp. hodnota k XII.24)	Nepriaznivý scenár (kumul. rast za VI.22 – XII.24, resp. hodnota k XII.24)
Inflácia (HICP)	11,8 %	25,7 %	35,5 %
... potraviny	13,6 %	17,8 %	26,3 %
... energie	20,3 %	82,7 %	108,5 %
... ostatné	8,4 %	14,6 %	20,0 %
Ceny nehnuteľností		-5 %	-30 %
Nárast miezd	7,5 %	23,9 %	27,4 %
Nárast nezamestnanosti	6,2 %	6,8 %	8,5 %
Výška úrokových sadzieb na hypotéky	1,8 % ¹⁾	5 %	7 %

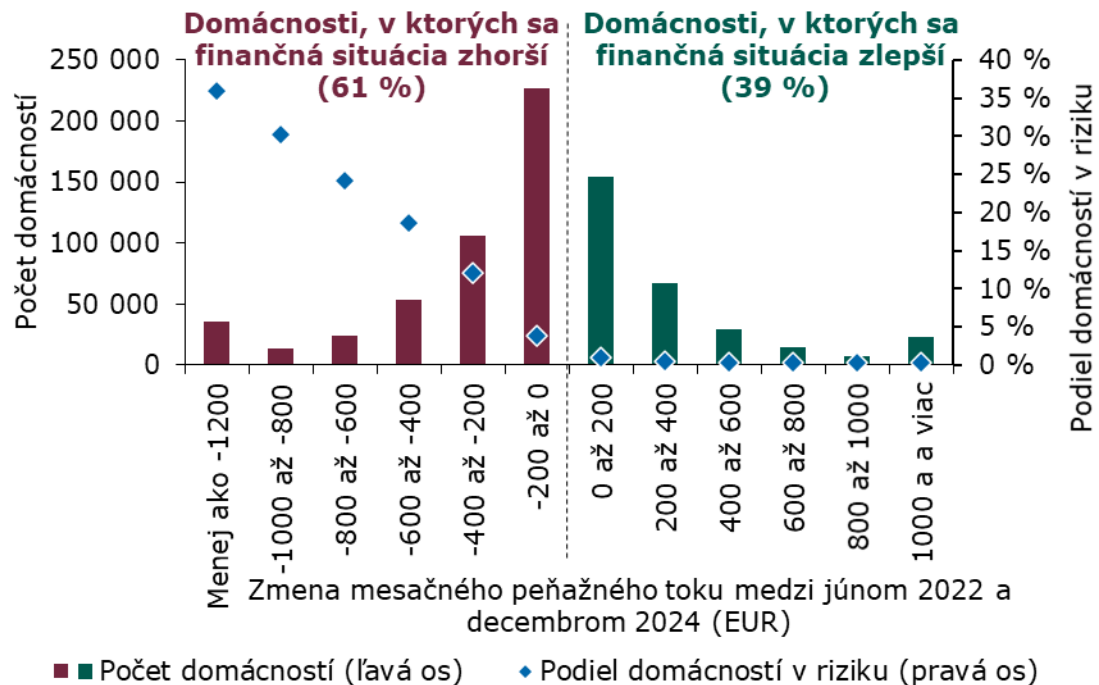
Zdroj: NBS

Časť domácností môže byť zasiahnutá

Vplyv inflácie na domácnosti je rovnomernejší a pomalší

- Finančný tok by sa mohol zlepšiť v 39 % domácností, zhoršiť v 61 % domácností
- Do rizika by sa mohlo dostať 3,8 % úverov na bývanie a 5,7 % spotrebiteľských úverov (v nepriaznivom scenári 2x viac)

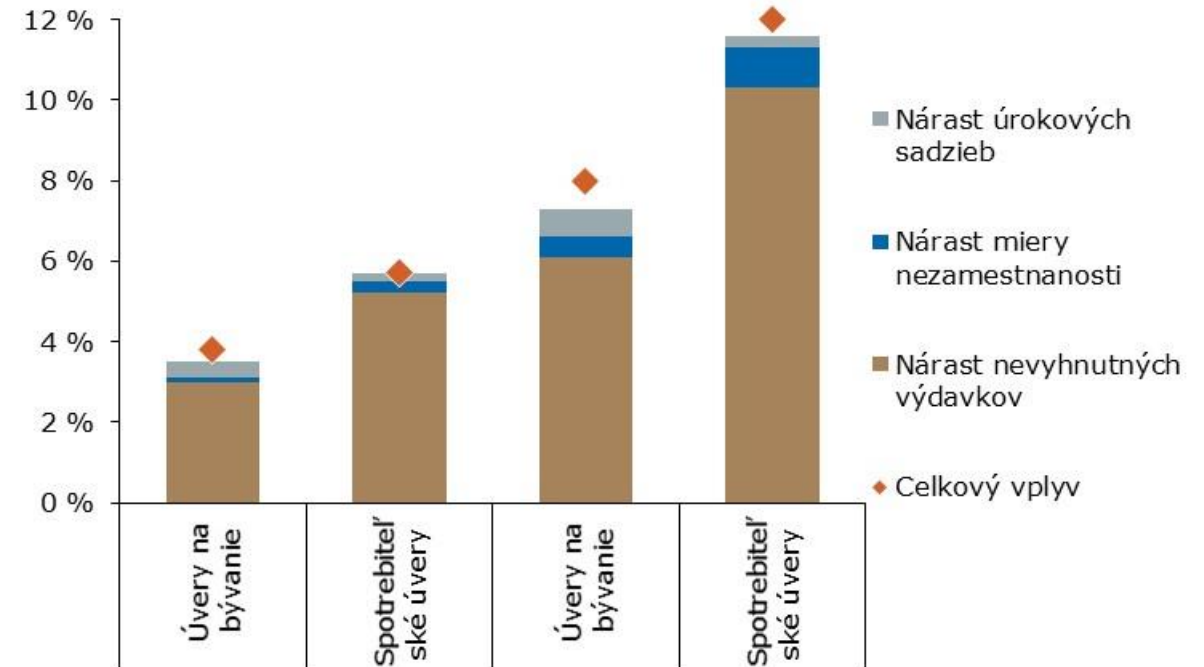
Zmena mesačného peňažného toku zadlžených domácností (počet, %)

Zdroj: NBS

Poznámka: Údaje sú uvedené pre základný scenár.

Podiel úverov domácnostiam v riziku (%)

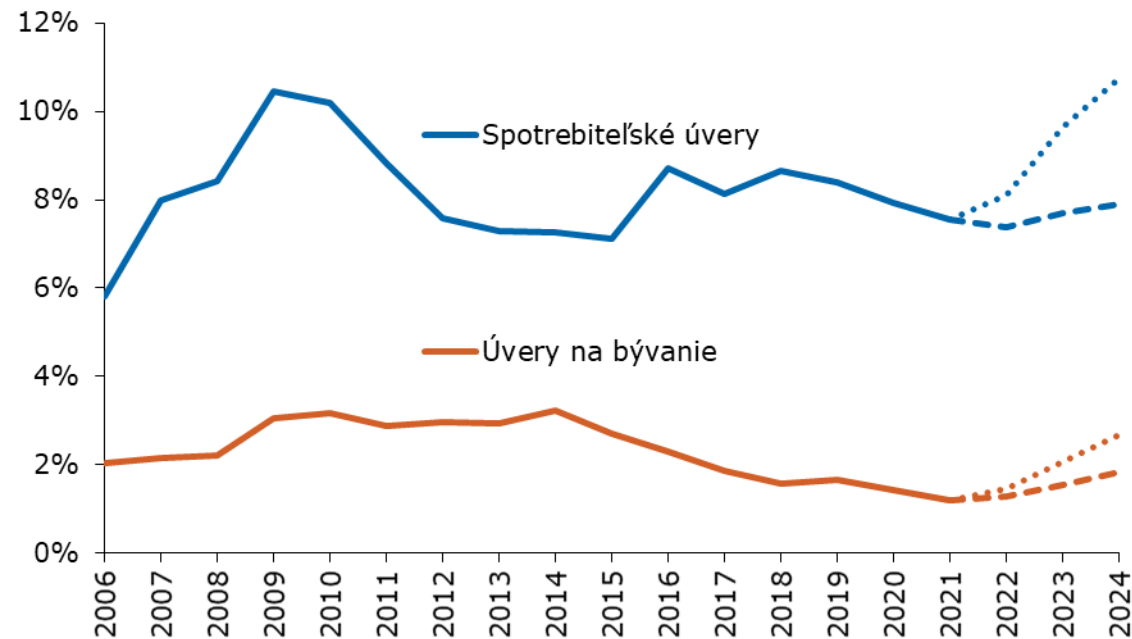

Zdroj: NBS

Očakávame rast NPL domácností

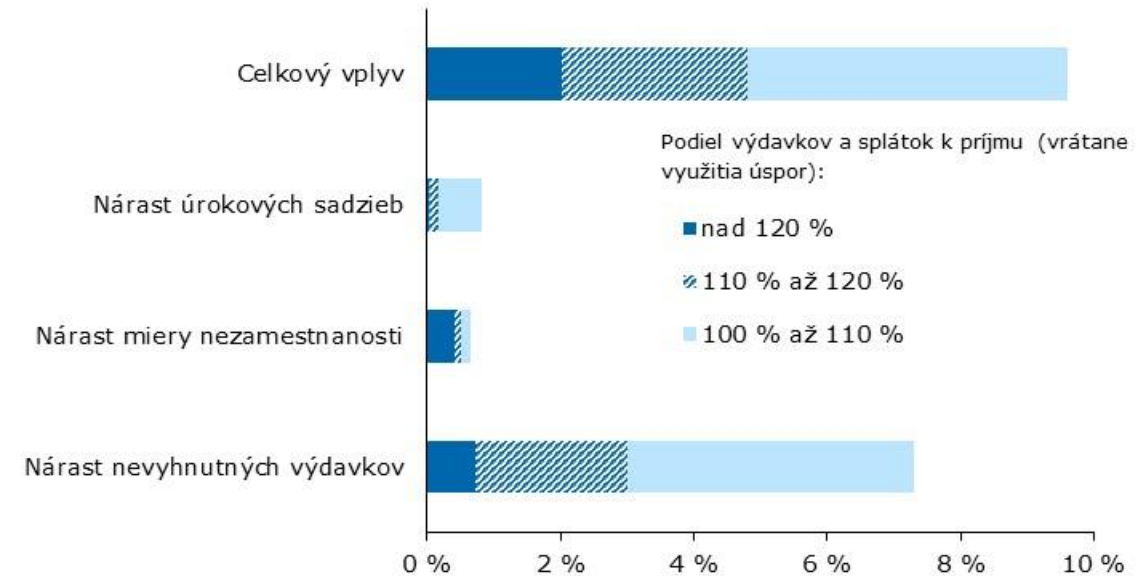
- V mnohých domácnostiach výdavky preyšujú príjmy/aktíva len mierne
  - Znižovanie/kontrola výdavkov
- Pokles NPL v sektore sa zastaví
- Straty pre banky (LGD) znižujú predchádzajúci rýchly rast cien nehnuteľností (len 10 % hypoték má aktuálne LTV > 10 %)

Skutočný a simulovaný vývoj podielu zlyhaných úverov (%)

Zdroj: NBS

Miera a intenzita vplyvu na finančnú situáciu domácností v nepriaznivom scenári

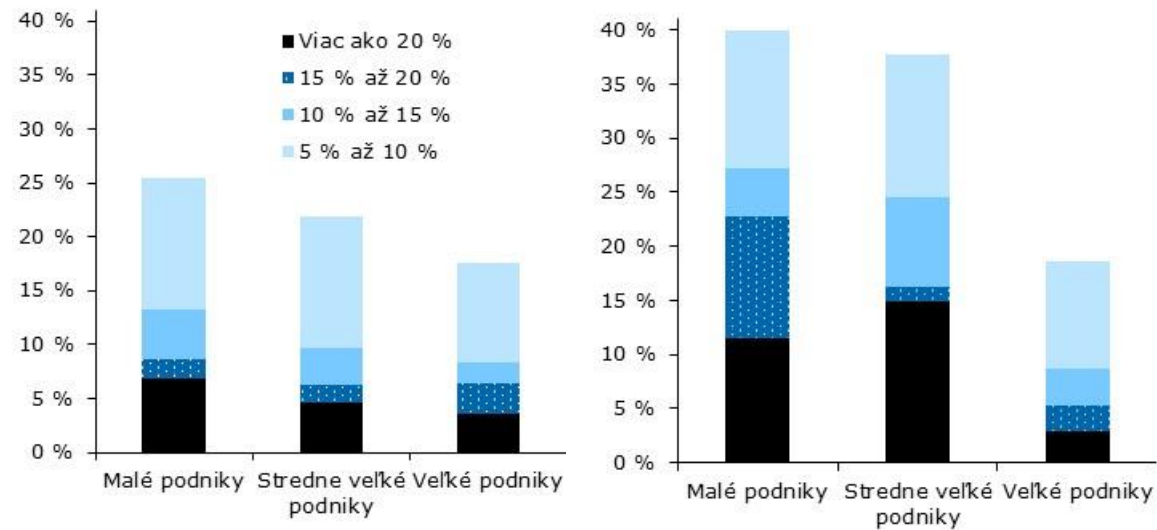

Zdroj: NBS

Rast nákladov v podnikovom sektore

- Nie je to len o energiách, dôležité sú sekundárne inflačné vplyvy
  - Energeticky náročných podnikov je pomerne málo, ale často sú to podniky s vyšším podielom úverov z bánk
- Prudký a zároveň nerovnomerný rast cien spôsobuje pomerne výrazný šok
  - Mediánová marža by mohla vzrásť, v nepriaznivom scenári by mala zostať kladná
  - Hlavným rizikom je však prehĺbenie rozdielov medzi podnikmi

Podiel energeticky náročných podnikov

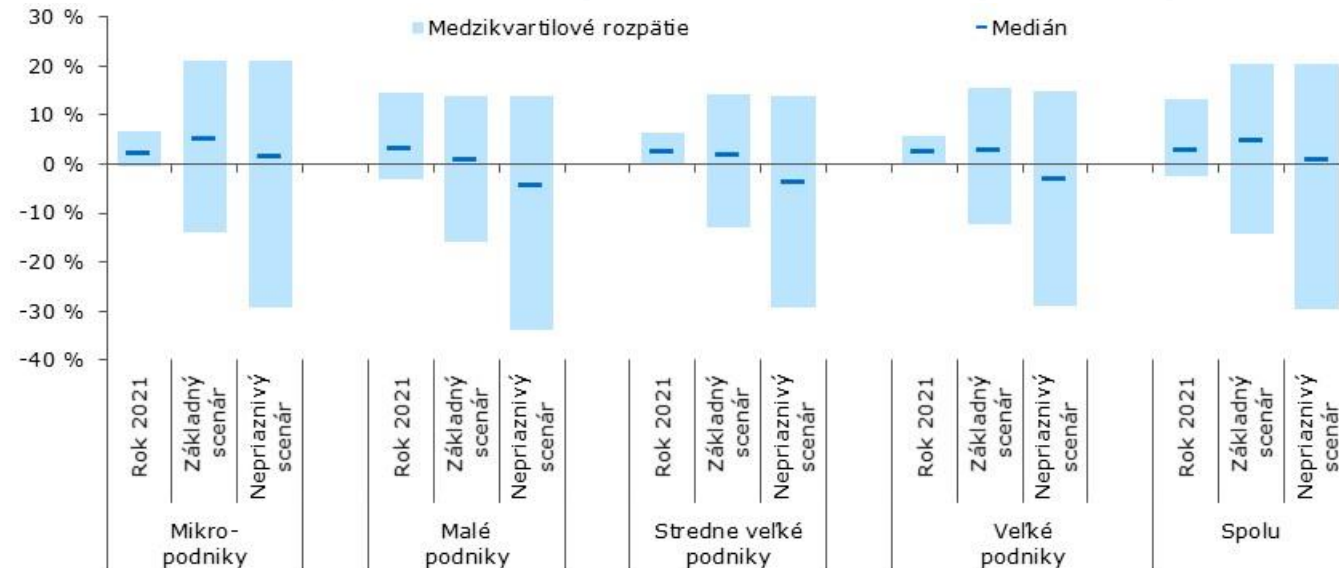

Vľavo: Podiel podnikov, pri ktorých náklady na energie v roku 2020 presahovali 5 % celkových nákladov, na celkovom počte podnikov (%)

Vpravo: Podiel úverov podnikom, pri ktorých náklady na energie v roku 2020 presahovali 5 % celkových nákladov, na celkovom objeme úverov podnikom (%)

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, Finstat

Heterogenita ziskových marží sa môže výrazne zvýšiť

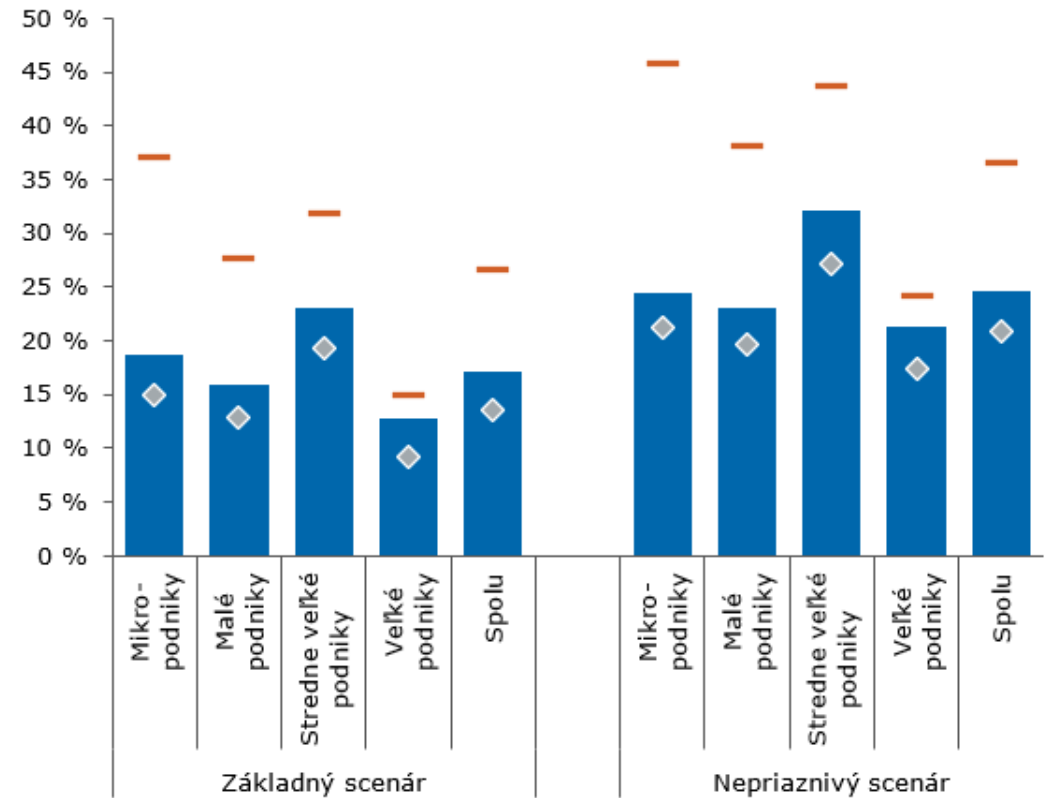

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, Finstat

Časť podnikov v ťažkej finančnej pozícii

- Vysoká citlivosť časti podnikov na zvýšené náklady
  - Úvery v riziku (úvery podnikom s negatívnym imaním): 17 % z celkových úverov v základnom scenári
  - Dodatočné opatrenia podnikov (o 20 % nižšie náklady) - vplyvy nižšie o 3 – 4 p. b.
  - Odhadujeme, že zlyhať môže od 8 % do 11 % úverov
- Otázny je dlhodobý vplyv na podnikový sektor

Podiel úverov podnikom v riziku (%)

■ Úvery v riziku na konci 3-ročného obdobia

- Úvery v riziku v priebehu 3-ročného obdobia

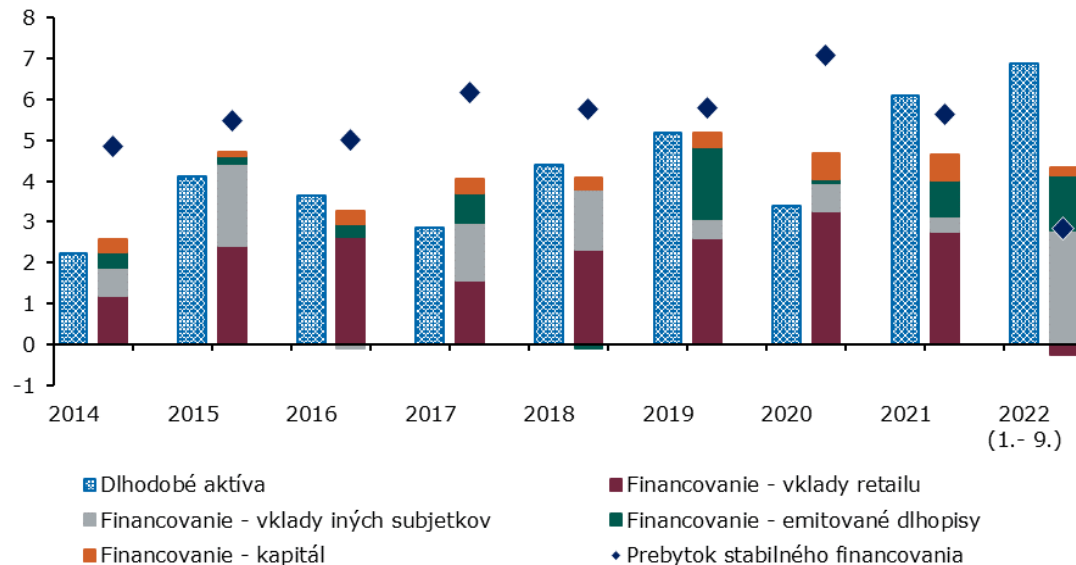
• Úvery v riziku na konci 3-ročného obdobia pri zohľadnení úspory nákladov

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, Finstat

Menila sa štruktúra financovania bánk

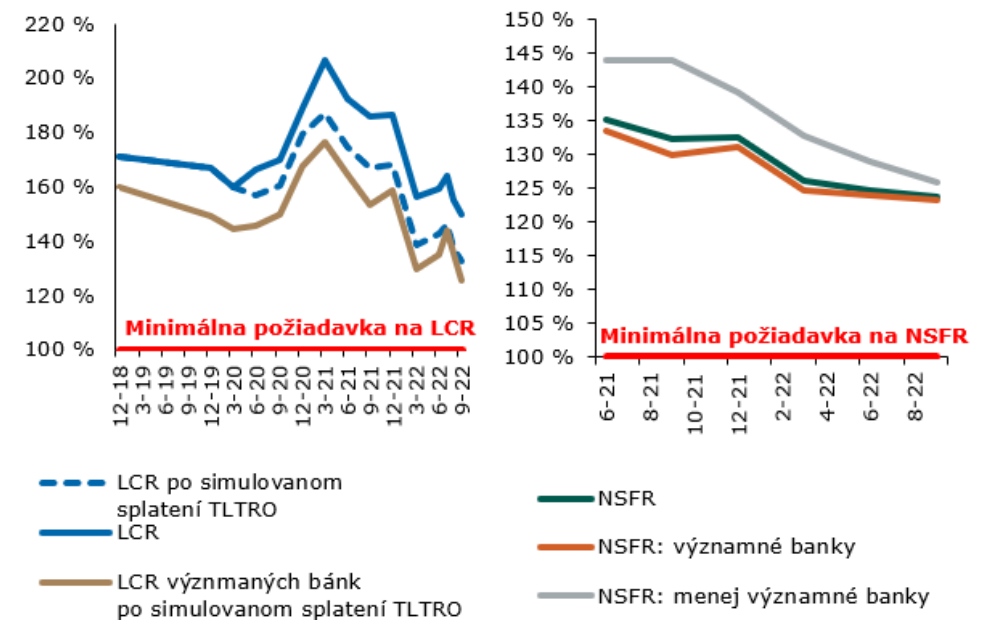
- Výrazné spomalenie retailových vkladov (čiastočne nahradené vkladmi podnikov a covered bondami) a pokračovanie úverovania
- Dostupnosť trhového financovania sa zhoršila, cena vzrástla
- Podiel úverov ku vkladom vzrástol na 109 %, klesá LCR aj NSFR
  - Prebytok stabilného financovania sa v r. 2022 znížil o polovicu
- Na ukončenie TLTRO majú banky pripravenú rezervu, môže však nepriaznivo ovplyvniť ziskovosť

Vývoj prírastkov dlhodobých aktív a zdrojov financovania (mil. EUR)

Zdroj: NBS

Ukazovatele LCR a NSFR klesali (% , %)

Zdroj: NBS

- Súčasný trendy by nemali bezprostredne ohroziť likvidné ukazovatele, ale vytvárajú tlak na ziskovosť a môžu viesť k obmedzeniu úverovania
  - Rast úrokových sadzieb na vkladoch retailu (otázna elasticita vkladov retailu – aký rast sadzieb zabezpečí rast vkladov? príklady z ČR, PL)
  - Drahé a málo dostupné trhové financovanie
  - Možné obmedzovanie úverov
  - Zvýšenie závislosti na financovaní z centrálnej banky alebo vlastnej skupiny
- Zmena štruktúry financovania môže viesť k nižšej stabilite zdrojov a k ich vyššej cene

Finančná pozícia bánk

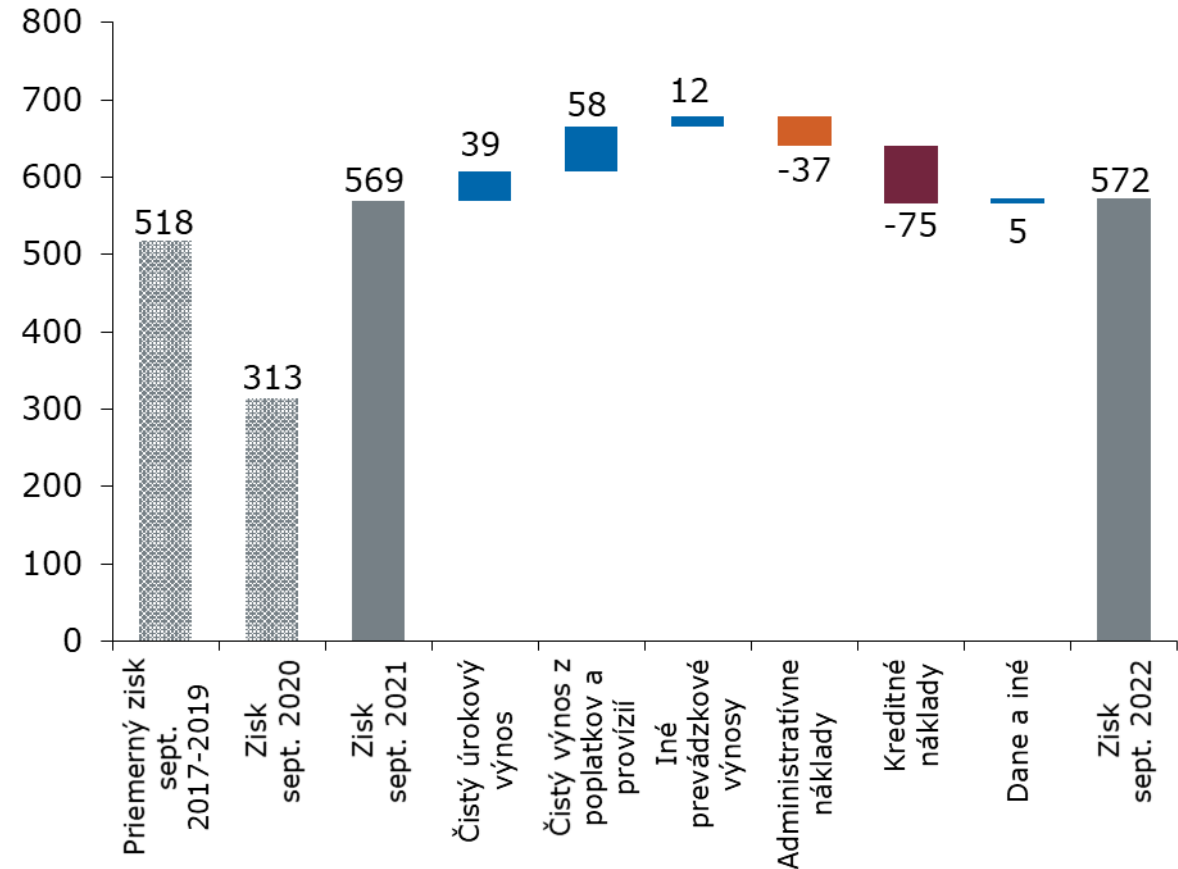
- **Ziskovosť** zostala stabilná (medziročný nárast o 0,5 % k 09/2022), ale na dolnom kvartile v EÚ (06/2022)

- Hlavným zdrojom rastu sú príjmy z provízií a poplatkov a čistý úrokový výnos
- Kreditné náklady sú približne na predpandemickej úrovni (v r. 2021 boli znížené), ale pri Stage 2 vidieť rastúcu obozretnosť

- **Kapitálová primeranosť** sa vrátila na predpandemickú úroveň (19,2 %), rovnaké trendy aj inde v EÚ

- Pokles vo významných bankách, nárast v menších bankách
- Dobrovoľný kapitálový vankúš cca 3,5 % rizikovo-vážených aktív (pokles)

Čistý zisk a najvýznamnejšie faktory jeho medziročnej zmeny (mil. EUR)

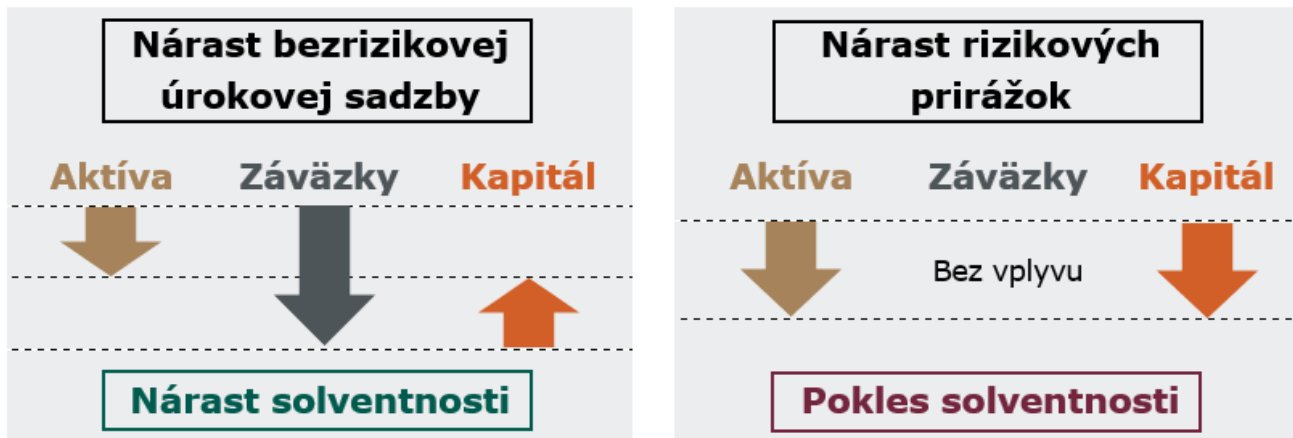

Zdroj: NBS

Vývoj v poistnom sektore

- **Zisk medziročne vzrástol o 14 %**, vo väčšine poisťovní však klesol a bez mimoriadnych vplyvov by klesol aj na úrovni sektora
  - ROA a ROE vzrástlo výrazne, ale najmä kvôli poklesu aktív a vlastného imania (negatívne precenenie dlhopisov držaných na predaj)
- **Neživotné poistenie** - zrýchlenie rastu predpísaného poistného (na 5,9 %) – rastie najmä priemerné poistné na zmluvu
  - Kombinovaný ukazovateľ v poistení áut naďalej pod 100 %
- **Životné poistenie** – obnovil sa mierny rast (2,3 %), najmä vďaka investičnému životnému poisteniu a zdravotnému poisteniu
- **Solventnosť mierne vzrástla** (z 208 % na 213 %) vďaka nárastu úrokových sadzieb (durácia pasív > durácia aktív)
  - Podiel EPIFP (kapitál kryjúci len vybrané riziká) mierne vzrástol (na 59 %)
- **Vplyvy inflácie** na poistný sektor sú pozitívne aj negatívne

Vplyv zmien úrokových sadzieb na solventnosť sektora poisťovní

Zdroj: NBS

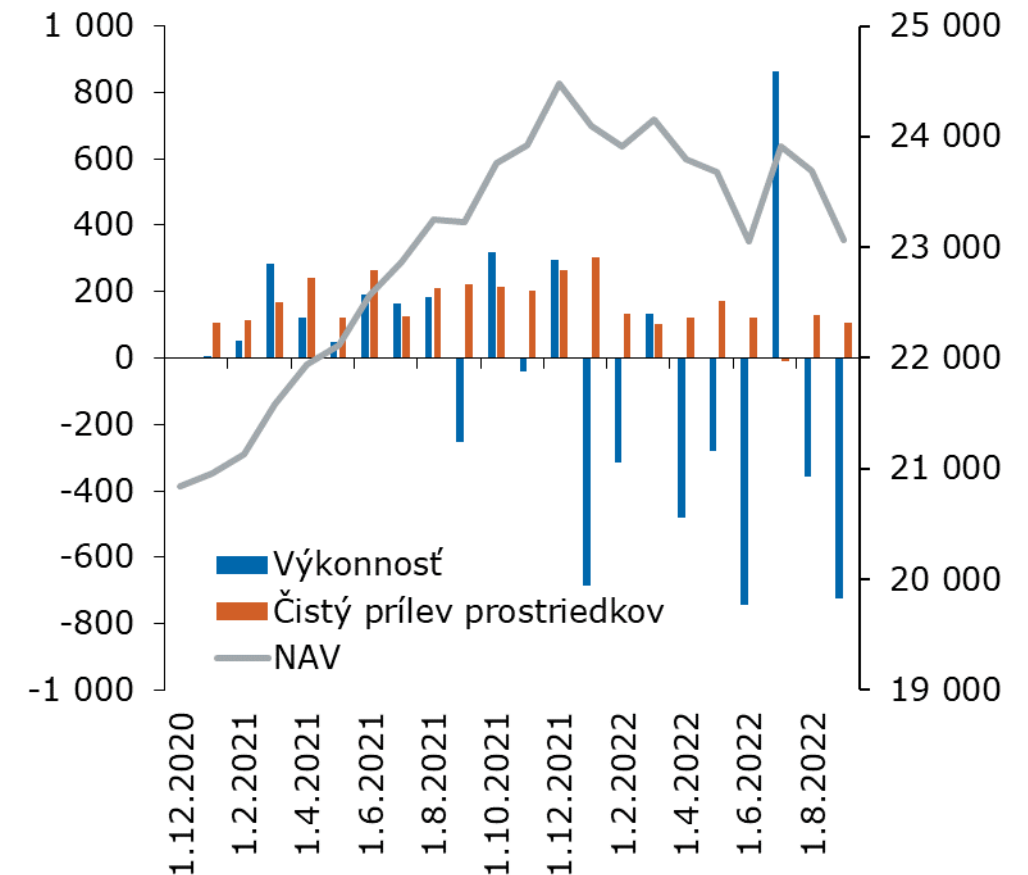
Vplyvy inflácie na poisťovne

- ✓ Pozitívny vplyv na solventnosť (pokiaľ sa príliš nezvýšia rizikové prémie)
- ❖ Vyššie priemerné škody v neživotnom poistení – riziko časového zladenia nárastu škôd a poistného
- ❖ Vyššia miera odkupov v životnom poistení
- ❖ Vyššie prevádzkové náklady a mzdy sa premietnu do navýšenia technických rezerv (ešte sa tak nestalo)

Vývoj vo fondoch

- **Pokles NAV, záporná nominálna výkonnosť** dôchodkových fondov + výrazná volatilita
  - Fondy DSS – 10 %, fondy DDS – 14 %, po zohľadnení istej korekcie v Q3 2022)
  - Rekordné znehodnotenie zaznamenali aj garantované dlhopisové fondy v II. pilieri
- Napriek tomu pokračoval pozvoľný **presun sporiteľov do indexových fondov**
- **Zmeny v štruktúre majetku**
  - Správcovia dlhopisových aj podielových fondov presúvali časť prostriedkov na **bankové vklady** (na úkor dlhopisov a akcií)
  - V dlhopisových fondoch DSS bola časť podnikových dlhopisov nahradená štátnymi, ich podiel vzrástol zo 45 % na 54 %
  - Znižovala sa tiež dĺžka dlhopisov
- **Čisté predaje tuzemských podielových fondov** zostali kladné, ale spomalili
  - Fondy nečelili hromadným redemáciám
  - Jednoznačne najväčší dopyt po akciových fondoch, kladné predaje vykázali aj realitné fondy

Rozklad vývoja NAV v 2. a 3. pilieri dôchodkového sporenia a v kolektívnom investovaní na výkonnosť a čistý prílev prostriedkov (mil. EUR. mil. EUR)

Zdroj: NBS

Zdroje neistoty

- Vysoká inflácia a rastúce úrokové sadzby
- Vojna v susednej krajine
- Zhoršujúce sa ekonomické vyhliadky

Hlavné závery

- Bankový sektor je odolný a pripravený zvládnuť prípadný nárast strát z nesplácaných úverov
- Časť podnikov a domácností môže byť negatívne dotknutá novým prostredím
- Štrukturálne zmeny v podnikovom sektore; konkurencieschopnosť v medzinárodnom prostredí
- Štrukturálne zmeny v oblasti financovania sa bánk
- Spomalenie finančného cyklu/úverovania a trhu nehnuteľností
- Negatívne vplyvy na ocenenie aktív (banky, fondy)

- **V čase neistoty je dôležitá obozretnosť**

Ďakujem za pozornosť

Marek Ličák
Odbor finančnej stability NBS

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSYSTÉM

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSYSTÉM